

IL-PI fL-EDUKAZZJONI

PROPRJETÀ INTELLETTWALI

Il-Bażiċi tal-PI għall- Għalliema

*Il-Bażiċi
tal-PI
għall-
Għalliema*

Il-Bażiċi tal-PI għall-Għalliema Introduzzjoni

L-iskola tiegħek titolbok tipprepara proġett għal kompetizzjoni nazzjonali tal-edukazzjoni. Tinsab motivat. Toħroġ b'idea tajba. Tagħmel sforz enormi biex tipprepara proġett iddetaljat halli tirbah il-premjū għall-iskola tiegħek. Imbagħad, eks kollega li kont fdajtu u wrejtu xogħlok jipprezenta proġett simili f'isem l-iskola l-ġdida tiegħu, u jiehu l-ewwel post. Xi thoss?

Il-proprjetà intellettuali (PI) tiproteġi l-affarijiet li johloq l-intellekt tal-bniedem jew il-moħħ tal-bniedem u l-iskop tad-drittijiet tal-PI huwa preċiżament li jiproteġuk minn xenarju bħal dan.

Il-PI mhijiex xi haġa ġdida:

L-idea tal-PI mhijiex ġdida. Uħud jgħidu li tmur lura għas-sena 500 Q.K. meta n-nies bdew joholqu għodod biex jiżguraw is-sopravivenza tagħhom u jtejbu l-kwalità ta' hajjithom. L-ewwel dritt ta' proprjetà intellettuali nħoloq meta l-Istat Grieg ta' Sybaris ippermetta liċ-ċittadini tiegħu jiksbu privattiva għal "kwalunkwe irfinar ġdid fil-lussu".

L-Istat ried jippremja l-ħolqien ta' riċetti u prodotti tat-tisjir originali. Minn dak inhar, sar ħafna irfinar u ġew ippromulgati ħafna liġijiet dwar il-proprjetà intellettuali. Madankollu, l-intenzjoni tal-liġi tal-PI maż-żmien dejjem baqgħet l-istess - li tiżdied il-kreattività. Sabiex dan isehh, jingħata xi tip ta' privileġġ esklussiv lill-kreatur biex juża l-oġġett mahluq.

Illum il-ġurnata, l-oġġetti li jiffurmaw parti mill-ħajja tagħna ta' kuljum qed isiru dejjem aktar kumplessi.

Pereżempju, smartphone huwa protett minn mijiet ta' eluf ta' drittijiet tal-PI. L-istess jgħodd għall-biċċa l-kbira tal-oġġetti u s-servizzi li jiffurmaw parti mill-ħajja moderna tagħna.

It-**trademarks** huma sinjal distintiv li jservu biex jiddistingwu l-oġġetti u s-servizzi ta' kumpanija minn dawk tal-kompetituri tagħha. Wara ditta hemm nies li jahdmu, jinvestu, jirriċerkaw u jivviluppaw oġġetti u servizzi li jtejbu aspetti differenti ta' hajjitha.

Trademarks

- L-isem tal-mowbajl
- Id-diska ta' meta tiegħlu
- Il-logo ta' Instagram

Uħud jiddedikaw snin sħaħ jew saħansitra għaxxien ta' snin għal invenzjoni li tista' tibdel id-dinja. Ohrajn johorġu b'idea ingenjruza f'mument ta' "eureka". L-idea wara l-**privattivi** hija li dawk l-inventuri haqqhom jigu ppremjati għax-xogħol iebes tagħhom kif ukoll għall-informazzjoni intuittiva tagħhom. Tali jikkondividu l-invenzjoni tagħhom mad-dinja, id-detenturi tal-privattivi jiksbu d-drittijiet esklussivi biex jagħmlu u jbigħu jew b'xi mod iehor jiddistribwixxu l-invenzjoni tagħhom.

Privattivi

- Metodi tal-ipproċessar tad-data
- Sistema operattiva
- Operazzjoni tal-interfaċċja tal-utent

Kont taf
li hemm aktar minn
250 000
privattiva attiva
rilevanti għall-ismartphones tal-lum?

Id-**Disinn** jinvolve d-dehra ta' kwalunkwe prodott (jew anki parti minn prodott) - il-forma u l-kulur, il-materjali użati, l-imballaġġ, jiġifieri prattikament kull oġġett prodott jista' jiġi rreġistrat bħala disinn. Iżda d-disinn huwa saħansitra usa' minn hekk! Jinkludi logos, mapep, fonts, u iżjed. Id-disinn m'għandux għalfajn ikun sabiħ, attraenti jew artistiku; sempliciment irid ikun differenti.

Disinji

- Il-forma ta' mowbajl b'mod generali
- L-arranġament u l-forma tal-buttni
- Il-pożizzjoni u l-forma tal-iskrin

Dritt tal-Awtur

- Software
- Manwali tal-utent
- Ringtones
- Facebook
- Immaġnijiet

Id-**drittijiet tal-awtur** huma sett ta' regoli li jiproteġu x-xogħlijiet artistici u letterarji. Aħseb f'films, mużika, poeziji, pitturi, komiks, eċċ. Bażikament huwa d-dritt li tkun l-unika persuna li tiddeċiedi min jista' juża xogħlok. Pereżempju, eja ngħidu li tikteb kanzunetta. Sakemm ma tagħtix il-permess tiegħek, hadd ma jista' jikkupjaha jew jgħid li hija l-kanzunetta tiegħu. Hija l-kanzunetta tiegħek. Naturalment, jekk trid, tista' tagħti permess lil xi hadd iehor biex ikantaha jew jirrekordjaha.

Sigriet kummerċjali huwa informazzjoni kummerċjali riservata ta' valur kummerċjali jew ekonomiku, li tagħti vantaġġ kompetittiv lill intrapriża minħabba s-segretezza tagħha. Is-sigriet kummerċjali huma protetti mingħajr rreġistrazzjoni jew formalitajiet. Għalhekk sigriet kummerċjali jista' jiġi protett għal perjodu ta' żmien mingħajr limitu. Hemm xi kundizzjonijiet għall-informazzjoni sabiex tikseb protezzjoni. L-informazzjoni trid tkun sigrieta, irid ikollha valur kummerċjali u d-detentur tad-drittijiet irid ikun ha passi raġonevoli sabiex iżommha sigrieta. Madankollu, dan iwarja minn pajjiż għal iehor. Eżempju ta' dan huwa l-formula famuża tal-Coca-Cola.

Drittijiet tal-Awtur

X'inhuma d-drittijiet tal-awtur?

Id-drittijiet tal-awtur huma fost id-drittijiet tal-proprjetà intellettuali l-aktar magħrufa u dawk li jaffettwaw l-aktar lill-għalliema. Dawn jipproteġu kull produzzjoni tangibbli ta' mohh il-bniedem, sakemm din il-produzzjoni ma tkunx sempliċement idea.

Kulhadd huwa detentur tad-drittijiet tal-awtur: artisti kbar, artisti żgħar, awturi magħrufa u awturi mhux magħrufa (li jistgħu jkunu għalliema jew studenti). Preżentazzjoni tal-PowerPoint probabbilment hija soġġetta għad-drittijiet tal-awtur. Din l-iskeda informattiva definittivament hija soġġetta għad-drittijiet tal-awtur

Biex tikseb protezzjoni bid-drittijiet tal-awtur il-produzzjoni trid tkun oriġinali. Fi kliem sempliċi, xogħol ikun oriġinali meta jirrifletti l-personalità tal-awtur u jesprimi l-għażliet hielsa u kreattivi tiegħu jew tagħha.

L-eżempju klassiku huwa żewġ pitturi bilqiegħda fl-istess mument quddiem mudell: filwaqt li s-suġġett huwa l-istess, ix-xogħol ta' kull pittur se jkun differenti.

Xogħlijiet oriġinali jinkludu rumanzi, drammi, poeziji, mużika, kanzunetti, tpinpijiet, pitturi, skulturi, ritratti, skripts tal-films, films u vidjos, disinji tad-drapp, pjanijiet arkitettoniċi, bażijiet tad-*data* u programmi tal-kompjuter.

Il-biċċa l-kbira minnkom ġieli kkupjajtu ritratt protett bid-drittijiet tal-awtur minn fuq l-Internet għal lezzjoni. Kollha kemm intom ġieli nizziltu xi film jew kanzunetta. Dawn l-azzjonijiet jaqgħu taħt il-liġi dwar id-drittijiet tal-awtur.

Il-liġi dwar id-drittijiet tal-awtur tagħti lill-kreatur drittijiet esklussivi biex jiddetermina jekk, u taht liema kundizzjonijiet, ix-xogħol oriġinali tiegħu jew tagħha jistax jintuza minn oħrajn. Tagħti lid-detentur żewġ drittijiet:

X'inhuma d-drittijiet tiegħek taht il-liġi dwar id-drittijiet tal-awtur?

Dritt ekonomiku

- li tagħmel użu mix-xogħol. Id-dritt li tikkontrolla r-riproduzzjoni tax-xogħol, il-komunikazzjoni tax-xogħol lill-pubbliku, it-traduzzjoni, l-adattament, id-distribuzzjoni u l-bejgħ mill-ġdid tiegħu. Id-drittijiet tal-awtur jagħtu lill-kreatur protezzjoni fit-tul biex jippremjawh u fl-istess hin, biex jiżguraw li l-familja tiegħu jew tagħha tkun tista' tgawdi l-benefiċċji ekonomiċi mix-xogħol u s-suċċess tiegħu.
- li tiġi rikonoxxut bħala l-awtur tax-xogħol oriġinali tiegħek. Id-drittijiet morali huma drittijiet rikonoxxuti b'mod ġenerali fl-Ewropa, għalkemm il-livell ta' protezzjoni tagħhom ivarja minn pajjiż għal pajjiż.

Dritt morali

Dawn jinkludu d-dritt li:

- jiġi indikat l-isem tal-kreatur,
- xogħol jiġi ppubblikat b'mod anonimu jew taht pseudonimu,
- l-integrità tax-xogħol twaqqaf l-alterazzjoni, id-distorsjoni, jew il-mutilazzjoni tax-xogħol.
- tiddeċiedi jekk u meta tiżvela x-xogħol. Peress li huwa ġeneralment ikkunsidrat li meta awtur jagħmel ix-xogħol tiegħu jew tagħha disponibbli pubblikament, ikun qed jesponi aspett tal-personalità tiegħu lis-soċjetà, huwa ġeneralment aċċettat li d-drittijiet morali m'għandhomx limiti ta' żmien.

Xogħol kif jiġi protett bid-drittijiet tal-awtur?

Ma jeżisti l-ebda rekwiżit ta' reġistrazzjoni għall-protezzjoni tad-drittijiet tal-awtur. Il-protezzjoni teżisti proprju mill-mument li jinħoloq xogħol. F'xi pajjiżi, huma disponibbli proċessi ta' reġistrazzjoni mhux obligatorji. Ir-reġistrazzjoni tista' tkun utli biex tiprovdi evidenza, peress li tista' tgħinek tagħti prova li x-xogħol kien jeżisti f'data partikolari.

Il-perjodu ta' protezzjoni tad-drittijiet tal-awtur huwa twil hafna. Fl-UE, il-protezzjoni ddum għal haġġet l-awtur u għal 70 sena oħra wara mewtu.

Id-drittijiet tal-awtur huma territorjali. Fi kliem ieħor, il-protezzjoni tinghata fuq bażi ta' pajjiż b'pajjiż.

Madankollu, strumenti internazzjonali, bħal konvenzjonijiet internazzjonali li fihom regoli applikabbli għal pajjiżi fid-dinja kollha, jistabbilixxu xi standards minimi għall-protezzjoni tad-drittijiet tal-awtur

X'inhuma l-eċċezzjonijiet għad-drittijiet tal-kreatur?

Ix-xoghlijiet jistgħu jintużaw mingħajr il-kunsens tal-awtur jew tad-detentur tad-drittijiet prinċipalment għal dawn l-iskopijiet, iżda jeżistu eċċezzjonijiet oħra:

ir-riproduzzjoni ta' xogħol għal użu privat

l-użu ta' kwotazzjonijiet qosra minn xogħol għall-finijiet ta' kritika jew ta' reċensjoni

l-użu ta' estratti għall-finijiet ta' illustrazzjoni għat-tagħlim jew għal riċerka xjentifika

Il-Mistoqsijiet Frekwenti (FAQs) biex jinfurmaw lill-konsumaturi dwar dak li hu legali u dak li mhux sa fejn huma kkonċernati l-użu tad-drittijiet tal-awtur u kontenut relatat protett bid-drittijiet fuq l-Internet jistgħu jinstabu fuq din il-link: [FAQs tal-EUIPO dwar id-drittijiet tal-awtur](#)

Trademarks

X'inhom trademark?

Trademark hija sinjal distintiv li jidentifika oġġetti u servizzi bħala li ġejjin minn kumpanija partikolari u jiddistingwihom minn dawk tal-kompetituri tagħha. Tista' tkun kelma, stampa, simbolu jew forma, element figurattiv, slogan, kulur jew saħansitra hoxx.

Trademark mhijiex protetta fiha nnifisha. Hija protetta fir-rigward ta' oġġetti u/jew servizzi speċifiċi. Jiġifieri, Nike, bħala isem, mhuwiex protett. Madankollu, l-isem "Nike" b'rabta mal-ilbies sportiv huwa protett. Teoretikament, dan ifisser li xi hadd jista' juża l-isem "Nike" wkoll biex ibiegħ prodotti oħra mhux relatati, bħal frott u ħaxix. Madankollu, tista' tingħata protezzjoni oghla lil trademarks magħrufa (bħal Nike) li jfisser li mhuwiex permess li tuża Nike b'rabta ma' oġġetti u servizzi oħra li mhumiex żraben.

It-trademarks huma d-dritt tal-PI li jippermetti lin-negozji:

- jagħmlu konnessjoni bejn l-oġġetti u s-servizzi tagħhom u l-klijenti tagħhom;
- jibnu l-lealtà tal-klijenti u l-għarfien tad-ditta;
- jiddistingwu l-oġġetti u s-servizzi tagħhom minn dawk ta' kumpaniji rivali.

It-trademarks:

- huma element essenzjali tas-suċċess f'termini ta' kompetizzjoni kummerċjali;
- jirrappreżentaw l-investiment ta' kumpanija fl-immagħni u d-ditta tagħha;
- huma d-dritt tal-PI ppreferut tal-bicċa l-kbira tal-kumpaniji;
- spiss ikunu l-assi bl-oghla valur ta' kumpanija.

Trademark tajba m'għandux ikollha konnessjoni mal-oġġetti u s-servizzi li tkopri. Mhuwiex possibbli li tiġi protetta "Żraben sportivi" biex tkopri żraben sportivi peress li dan jimpedixxi lil haddiehor milli juża l-kliem "żraben sportivi" biex ibiegħ iż-żraben sportivi tiegħu. "Nike", min-naħa l-oħra, m'għandha l-ebda rabta diretta u ovvja mal-prodotti li tkopri u kulhadd jista' jbigħ żraben sportivi taht kwalunkwe isem ieħor. It-trademarks ma jaffettwawx il-kreattività jew l-innovazzjoni tan-negozji. Huma sinjali distintivi li jistgħu jiġu protetti bla tmiem, sakemm jissodisfaw ir-rekwiżiti li ġejjin. Dawn iridu:

ikunu ċari, preċisi, faċilment aċċessibbli u oġġettivi

ikollhom karattru distintiv

ma jkunux iqarrqu bil-pubbliku

ikunu disponibbli

ikopru lista' ta' oġġetti u/jew servizzi

Kif inhi protetta trademark?

It-trademarks iridu jiġu rreġistrati biex jiġu protetti. Skont fejn l-applikanti jkunu beħsiebhom iwettqu n-negozju tagħhom, dawn jistgħu japplikaw:

- pajjiż pajjiż permezz tal-uffiċċji nazzjonali tal-PI;
- għal trademark tal-Unjoni Ewropea permezz tal-[Uffiċċju tal-Proprietà Intellettwali tal-Unjoni Ewropea](#) (EUIPO);
- permezz tal-[Organizzazzjoni Dinjija tal-Proprietà Intellettwali](#) (WIPO) għall-protezzjoni f'bosta pajjiżi b'applikazzjoni waħda li mbagħad tintbagħat u tiġi pproċessata f'kull wieħed mill-pajjiżi magħżula.

Ir-reġistrazzjoni ta' trademark tagħti protezzjoni għal perjodu ta' diversi snin, generalment għaxra, mid-data tal-infilzar, u tista' tiġġedded għal numru bla limitu ta' perjodi addizzjonali ta' għaxar snin.

X'inhuma l-vantaġġi tat-trademarks?

Valur ekonomiku

Huma wieħed mill-aktar assi popolari u ta' valur ta' kumpanija. Jista' jkollhom valur ekonomiku enormi u importanza kbira għan-negozji.

Proċess ta' reġistrazzjoni

Il-proċess ta' reġistrazzjoni generalment ikun bla xkiel u rapidu. Huwa possibbli li tirreġistra trademark fi ftit ġimgħat.

Protezzjoni

Joffru firxa wiesgħa ta' protezzjoni legali. Il-proprjetarju huwa intitolat li jwaqqaf lil partijiet terzi milli jużaw trademark fil-kummerċ. Din ma tikkonċernax biss kull sinjal identiku għal oġġetti u servizzi identici iżda wkoll kull sinjal simili għal oġġetti u servizzi simili, sakemm ikun hemm probabbiltà li l-pubbliku jhawnwadhom.

X'inhuma l-iżvantaġġi tat-trademarks?

Spiza

Il-proprjetarju ta' trademark irid iħallas biex jirreġistra u jġedded trademarks (iżda dan huwa ħafna aktar irħis milli għall-privattivi).

Obbligu ta' użu

L-obbligu li t-trademark tintuża għall-oġġetti u s-servizzi li għalihom giet irreġistrata — fin-nuqqas ta' tali użu wara ċertu perjodu (normalment 5 snin) it-trademark tista' titħassar.

Użu ġeneriku tal-isem

Il-proprjetarji tat-trademarks iridu jiżguraw li s-sinjal irreġistrat tagħhom ma jsirx isem ġeneriku, jiġifieri, l-isem użat b'mod komuni biex jiddeskrivi l-oġġetti jew s-servizzi inkwistjoni.

Disinji

X'inhu disinn?

Disinn huwa d-dritt tal-PI li jkopri d-dehra ta' oġġett. Fid-definizzjoni legali tiegħu, huwa d-dehra esterna jew viżibbli tal-oġġett kollu jew ta' partijiet minnu li tirriżulta mill-karatteristiċi tiegħu. Dawn il-karatteristiċi jistgħu jkunu linji, kuluri, forom, tiswir, kontorni, materjali jew tiżjin. Din id-definizzjoni wiesgħa hafna tkopri kważi kull kreazzjoni b'aspetti viżibbli.

Dawn li ġejjin jistgħu jiġu protetti bħala disinji:

- kwalunkwe oġġett jew prodott industrijali jew ta' xogħol tal-idejn
- l-imballaġġ
- simboli grafiċi
- partijiet assemblati fi prodott kumpless
- tpingijiet u xogħol tal-arti

Oġġett m'għandux għalfejn jiġi prodott fuq skala industrijali jew ikollu valur artistiku sabiex ikun disinn.

Is-suċċess u l-importanza ta' disinn huma f'kemm jappella għall-utenti tal-oġġett. L-utenti spiss ikunu attirati lejn disinji kreattivi hafna. Forom jew kuluri ġodda jistgħu jagħtu spinta qawwija lill-bejgħ ta' oġġetti ordinarji u għalhekk, id-disinn tal-prodott jista' jsir element ewlieni fl-isforz ta' kumpanija li tagħmel l-oġġetti tagħha aktar attraenti għall-utenti. Konsegwentement, id-disinji industrijali jista' jkollhom valur kummerċjali għoli hafna, u manifattur jista' jikseb vantaġġ deciziv fis-suq billi johloq dehra ġdida għall-oġġett tiegħu.

Sabiex id-dehra tal-oġġett tkun eliġibbli għall-protezzjoni bħala disinn fl-Ewropa, trid tissodisfa żewġ rekwiżiti:

Innovazzjoni: Disinn jitqies bħala ġdid jekk l-ebda disinn identiku ma jkun sar disponibbli għall-pubbliku qabel id-data li tiġi sottomessa l-applikazzjoni.

Karattru individwali: Id-disinn irid jagħti impressjoni ġenerali differenti lil "utent infurmat" minn kwalunkwe disinn ieħor żvelat qabel. L-"utent infurmat" huwa karattru intermedju li la huwa disinjatur u lanqas espert tekniku.

Dawn il-prodotti huma esklużi mill-protezzjoni tad-disinn:

- programmi tal-kompjuter;
- dawk li jmorru kontra l-ordni pubbliku jew il-moralità, pereżempju, immaġnijiet jew messaġġi oxxeni, razzisti jew immorali;
- dawk li jinkorporaw simboli jew emblemi uffiċjali protetti, bħal bandiera nazzjonali;
- komponenti mhux viżibbli ta' oġġetti kumplessi;
- karatteristiċi tad-dehra tal-oġġett iddettati biss minn funzjoni teknika.

Kif inhu protett disinn?

Disinn jeħtieġ li jiġi rreġistrat sabiex tinkiseb protezzjoni shiħa. Id-disinji jistgħu jiġu rreġistrati:

- pajjiż pajjiż permezz tal-uffiċċji nazzjonali tal-PI;
- fil-livell tal-Unjoni Ewropea bħala disinn Komunitarju li jkopri l-Istati Membri kollha tal-UE b'mod awtomatiku b'reġistrazzjoni waħda permezz tal-[Uffiċċju tal-Proprjetà Intellettwali tal-Unjoni Ewropea](#) (EUIPO);
- permezz ta' applikazzjoni internazzjonali ġestita mill-[Organizzazzjoni Dinjija tal-Proprjetà Intellettwali](#) (WIPO).

Ir-reġistrazzjoni hija rapida u disinn Komunitarju jista' jiġi rreġistrat fi ftit jiem. Il-protezzjoni ta' disinn hija limitata biż-żmien. Fl-Unjoni Ewropea, il-perjodu inizjali tal-protezzjoni huwa ta' hames snin mid-data meta tiġi sottomessa l-applikazzjoni. Il-protezzjoni tista' tiġġedded għal perjodi addizzjonali ta' hames snin kull wieħed, sa massimu ta' 25 sena.

X'inhuma l-vantaġġi ta' disinji rreġistrati?

Titlu uffiċjali

Biex tingħata prova tal-eżistenza u tas-sjieda tad-disinn.

Esklussività

Il-protezzjoni offruta minn drittijiet irreġistrati tagħti lill-proprjetarju tad-disinn id-dritt esklussiv li jużah.

Protezzjoni

Il-proprjetarju ta' disinn irreġistrat jista' jwaqqaf lil partijiet terzi milli jużaw id-disinn protett f'forom differenti, inkluż li: jagħmlu, joffru jew iqieghdu d-disinn protett fis-suq, jimportaw, jesportaw jew jużaw oġġetti li fih ikun inkorporat id-disinn u jistokkjaw tali oġġetti għal dawk il-finijiet.

Disinji mhux irreġistrati

Fl-Ewropa, disinn jista' wkoll jiġi protett awtomatikament mingħajr reġistrazzjoni għall-Unjoni Ewropea kollha. Madankollu, din il-protezzjoni hija limitata u ddum biss tliet snin mid-data li fiha d-disinn isir disponibbli għall-pubbliku għall-ewwel darba fl-Unjoni Ewropea. Din il-protezzjoni tapplika biss kontra kopji identiċi tad-disinn. Din is-sistema ta' protezzjoni tintuża hafna fl-industrija tal-moda.

Indikazzjonijiet ġeografici

X'inhom indikazzjoni ġeografika?

Indikazzjoni ġeografika (IG) hija sinjal użat fuq prodotti li għandhom oriġini ġeografika speċifika u li l-kwalitajiet u/jew ir-reputazzjoni tagħhom huma attribwibbli għal dik l-oriġini. L-IG tipikament jintużaw għal prodotti agrikoli, oġġetti tal-ikel, inbid u xorb spirituz, xogħol tal-idejn, u oġġetti industrijali, u jirreferu għal ismijiet ta' postijiet. Madankollu, ismijiet mhux ġeografici jistgħu jiġu protetti wkoll jekk ikunu marbuta ma' post partikolari. Pereżempju, il-ġobon Feta mhuwiex imsemmi għal post, iżda għall-kelma Taljana "fetta", li tisser "porzjon", li giet inkorporata fil-lingwa Griega fis-seklu 17. Madankollu bosta fatturi, bħall-fatt li 85 % tal-konsum tal-ġobon feta fl-UE ras għal ras u kull sena jseħh fil-Greċja jew il-fatt li l-feta normalment jiġi kkumerċjalizzat b'tikketti li jirreferu għat-tradizzjonijiet kulturali u ċivilizzazzjoni Griega, wasslu biex il-konsumaturi tal-UE jqisu l-feta bħala prodott essenzjalment Grieg.

Sabiex tiffunzjona bħala IG:

- trid tidentifika prodott bħala li joriġina minn post partikolari (eż. Chianti, li tidentifika nbid li joriġina fir-reġjun Taljan ta' Chianti, jew il-ġobon Roquefort, li joriġina fir-reġjun Roquefort-sur-Soulzon fi Franza);
- il-kwalitajiet, il-karatteristiċi jew ir-reputazzjoni tal-prodott għandhom ikunu dovuti għall-post tal-oriġini (eż. il-kwalitajiet ta' Chianti huma dovuti għall-gheneb imkabbar fil-ħamrija ta' dak ir-reġjun speċifiku Taljan, filwaqt li l-kwalitajiet ta' Roquefort jirriżultaw mill-karatteristiċi tal-ħalib miksub minn razez indigeni ta' nagħaġ mitmugħa skont it-tradizzjoni u l-karatteristiċi tal-gherien li fihom jiġi mmaturat il-ġobon).

Protezzjoni tal-Unjoni Ewropea għall-IG

Id-Denominazzjonijiet ta' Oriġini Protetta (DOP) jidentifikaw prodotti li jiġu prodotti, ipproċessati u ppreparati f'żona ġeografika speċifika, permezz tal-gharfien rikonoxxut tal-produtturi lokali u ingredjenti mir-reġjun ikkonċernat. Il-prodotti DOP għalhekk jeħtieġu li l-istadji kollha tal-proċess tal-produzzjoni tal-ikel jitwettqu fiż-żona kkonċernata. Xi eżempji ta' DOP jinkludu Bordeaux DOP (Franza, inbid), Cava DOP (Spanja, inbid), u Manouri DOP (Il-Greċja, ġobon)

L-Indikazzjonijiet Ġeografici Protetti (IGP) jidentifikaw prodotti li l-kwalità jew ir-reputazzjoni tagħhom hija marbuta mal-post jew ir-reġjun fejn jiġu prodotti, ipproċessati jew ippreparati, għalkemm l-ingredjenti użati mhux necessarjament ikunu jiġu minn dik iż-żona ġeografika. Il-prodotti bil-logo tal-IGP għandhom karatteristika jew reputazzjoni speċifika li jassoċjawhom ma' post partikolari, u mill-inqas stadju wieħed fil-proċess tal-produzzjoni għandu jitwettaq f'dik iż-żona, filwaqt li l-materja prima użata fil-produzzjoni tista' tiġi minn reġjun ieħor. Xi eżempji ta' IGP jinkludu České pivo (Ir-Repubblika Ċeka, birra), Lammefjordskartofler IGP (Id-Danimarka, ħaxix) jew Primorska IGP (Is-Slovenja, inbid).

Għax ma tftitix l-Indikazzjonijiet Ġeografici fuq <https://www.tmdn.org/giview/>

Jew skopri l-prodotti IG ta' kwalità Ewropej b'ricetti li jipaxxuk hawnhekk: [Ricetti IG](#)

Sigrieti Kummerċjali

X'inhu sigriet kummerċjali?

It-terminu “sigriet kummerċjali” forsi jinstema' qisu xi haġa tal-antik. Fi żmien fejn tista' tfittex fuq l-Internet u ssib tveġiba mill-ewwel, huma ftit hafna l-affarijiet li jidhru li mhumiex magħrufa jew li ma jistgħux ikunu magħrufa. Izda s-sigrieti kummerċjali għad għandhom — u probabbli dejjem se jkollhom — rwol importanti biex jagħtu lin-negozji vantaġġ kompetittiv. Flimkien mat-trademarks, is-sigrieti kummerċjali huma elementi ewlenin ta' ħafm networks ta' frankiġi bħal ristoranti tal-ikel ta' malajr, parrukkiera, hwienet tal-ħwejjeġ, eċċ.

Is-sigrieti kummerċjali, xi kultant magħrufa bħala l-għarfien, jinvolvu l-informazzjoni kummerċjali kunfidenzjali li tipprovdi lil intrapriża bil-vantaġġ kompetittiv tagħha. Sigriet kummerċjali huwa informazzjoni li mhix magħrufa minn hadd għajr il-kumpaniji ta' min huma l-oġġetti u l-impjegati tagħhom.

Is-sigrieti kummerċjali jinkludu s-sigrieti tal-manifattura/industrijali u sigrieti tal-kummerċ. Jinkludu, fost affarijiet oħra, il-metodi tal-bejgħ, il-metodi tad-distribuzzjoni, il-profilu tal-konsumaturi, l-istrategiji tar-reklamar, il-listi ta' fornituri u klijenti, il-listi ta' prezzijiet u, naturalment, il-proċessi tal-manifattura.

Jistgħu jkunu informazzjoni pożittiva (prattiki tajbin) kif ukoll informazzjoni negattiva (żbalji li ma għandhomx isiru).

X'inhuma l-kriterji għal sigriet kummerċjali?

Sigriet kummerċjali jista' jkun sigriet kummerċjali biss sakemm jibqa' sigriet. L-informazzjoni f'sigriet kummerċjali:

irid ikollhom valur ta' negozju, kummerċjali jew ekonomiku;

ma jridux ikunu magħrufa;

ma jistgħux jiġu skoperti faċilment.

Irid jintwera li saru sforzi raġjonevoli biex tinżamm is-segretezza.

TOP SECRET

Is-sigrieti kummerċjali huma dritt tal-proprjetà intellettuali?

It-tweġiba hija le. Is-sigrieti kummerċjali mhumiex dritt tal-proprjetà intellettuali bħala tali. Id-detentur ta' sigriet kummerċjali m'għandux dritt esklussiv fuq il-holqien tiegħu jew tagħha. Ma jistax iwaqqaf lill-kompetituri milli jiskopru s-sigriet jew joħorġu bl-istess soluzzjonijiet.

Is-sigrieti kummerċjali jistgħu jkunu indipendenti jew komplementari għal privattivi. Jintużaw hafna fil-proċess kreattiv li jwassal għall-innovazzjoni. Sakemm issir applikazzjoni għall-protezzjoni għal invenzjoni, l-inventur irid joqgħod attent hafna li jzomm il-kunfidenzjalità tal-invenzjoni sabiex jiżgura li jiġi sodisfatt ir-rekwiżit tal-innovazzjoni.

Fi ftehimiet ta' frankiġja, il-franchisor jipprovdi lill-frankiġji bl-għarfien rilevanti li regolarment jittejjeb sabiex iżomm il-vantaġġ kompetittiv tan-network tal-frankiġja.

Is-sigrieti kummerċjali huma protetti legalment biss f'każijiet fejn xi hadd ikun kiseb l-informazzjoni kunfidenzjali b'mezzi illeġittimi (eż. permezz ta' spjunaġġ, serq jew tixhim).

Privattivi

X'inh i privattiva?

Privattiva tagħti protezzjoni lill-innovaturi għal invenzjoni. Invenzjoni hija soluzzjoni għal problema teknoloġika speċifika fil-forma ta' oġġett jew proċess li jagħmlilna haġġitna aktar faċli jew aħjar. Meta soluzzjoni ġdida tirnexxi, din issir għodda qawwija f'idejn l-innovatur u ta' vantaġġ kompetittiv importanti għal kumpanija fis-suq.

Għalhekk, huwa probabbli hafna li l-kompetituri jkunu jridu jagħmlu oġġetti simili jew identiċi. Sabiex tippoteġi lill-innovatur u tinkoraġġixxi aktar kreattività, privattiva tippermetti lill-innovatur iwaqqaf lil haddiehor milli jerġa' jagħmel, juża, ibiġh jew jimporta oġġett li jikkopja l-invenzjoni tiegħu.

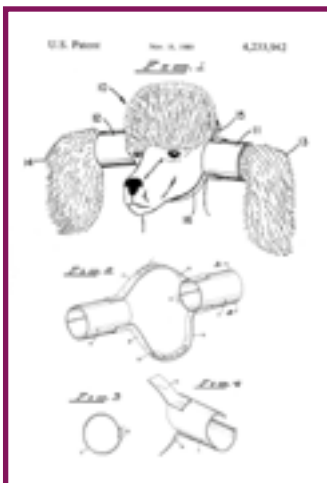
Privattiva timblokka teknoloġija partikolari u titjib għaliha, u huwa għalhekk li l-validità tal-privattiva hija limitata fiż-żmien. It-terminu massimu tal-protezzjoni għal privattiva Ewropea huwa ta' 20 sena mid-data tal-infilzar tagħha.

L-invenzjonijiet jistgħu jkunu minn xi haġa sempliċi bħal ġugarell sa xi haġa kkumplikata bħal arma nukleari. Il-Qorti Suprema tal-Istati Uniti darba kkunsidrat li s-sugġetti li għalihom tista' tinħareġ privattiva jinkludu "kull haġa taht is-sema magħmula mill-bniedem". Fl-Ewropa, biex tkun tista' tinħarġilha privattiva, invenzjoni trid tissodisfa tliet rekwiżiti:

Innovazzjoni: Preċedentement ma kinitx magħrufa mill-pubbliku fi kwalunkwe forma, fi kwalunkwe post jew hin.

Pass inventiv: Għandha tmur pass lil hinn minn dak li kien diġà magħruf. Ma tistax tkun sempliċiment "kontinwita" jew "varjazzjoni" ta' dak li diġà kien jeżisti.

Applikabbli industrijalment: Tista' tiġi mmanifatturata jew użata fuq skala industrijali.

Pereżempju:

Din l-invenzjoni tipprovdi apparat li jiproteġi l-widnejn tal-annimali, speċjalment il-klieb b'xagħar twil, milli jithammġu bl-ikel waqt li jkunu qed jieklu.

L-apparat jipprovdi komponent generalment forma ta' tubu biex iżomm u jiproteġi kull widna tal-annimal, u komponent biex jippożizzjona l-komponent tubulari u l-widnejn tal-annimal 'il bogħod mill-ħalq u l-ikel tal-annimal waqt li jkun qed jiekol.

Kif tiġi rreġistrata privattiva?

Negozju jew innovatur jista' japplika għal privattiva:

- f'pajjiż speċifiku permezz tal-Uffiċċju nazzjonali tal-Privattivi
- f'pajjiż Ewropew wieħed jew aktar permezz tal-[Uffiċċju Ewropew tal-Privattivi](#) (UEP)
- fil-livell globali permezz tal-[Organizzazzjoni Dinjija tal-Proprjetà Intellettuali](#) (WIPO)

X'inhuma l-iżvantagġi tal-privattivi?

Hin

Il-hin tal-ipproċessar tal-applikazzjonijiet jista' jidmug snin.

Pubblikazzjoni

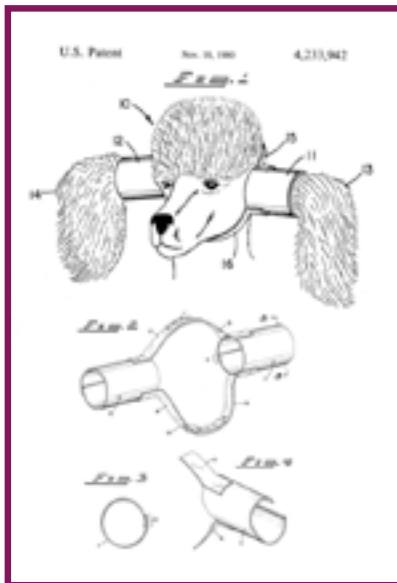
Il-proċess tal-applikazzjoni jinvolvi l-pubblikazzjoni tad-dettalji tekniċi (is-sigriet tal-invenzjoni).

Spejjeż

Privattiva trid tiġi mġedda fuq bażi annwali. Meta wieħed iżomm f'moħħu li l-invenzjonijiet spiss ikunu protetti minn bosta privattivi, l-ispejjeż malajr jakkumulaw.

Privattiva ma tiggarrantixxix is-suċċess ta' negozju. L-innovatur irid jiżgura li l-benefiċċju ta' privattiva jkun akbar mill-hin, l-isforz u l-flus biex jiksibha u jzommha. Meta jirreġistraw privattiva, il-kumpaniji jridu jiddeskrivu l-invenzjoni tagħhom fid-dettall u jiżvelaw is-sigriet tagħha. Privattiva ma tippoteġix l-oġġetti bħala tali, iżda tippoteġi l-passi differenti tal-innovazzjoni f'dawk li jissejġu pretensjonijiet. L-abbozzar ta' pretensjonijiet ta' privattiva xierqa huwa forma ta' arti fih innifsu u għandu jsir minn avukati speċjalizzati fil-privattivi.

Il-pretensjoni:

Apparat li jipproteġi l-widnejn tal-annimali li jikkonsisti f':

- par tagħmir protettiv ġeneralment tubulari li kull wieħed minnhom ikun iffurmat minn folja ta' materjal li jaġġusta waħdu li fl-istat liberu tagħhom ikollhom it-tendenza li jiffurmaw ruħhom fil-forma ġeneralment tubulari msemmija;
- kull wieħed mit-tagħmir protettiv imsemmi jkun jista' jinfetaħ longitudinalment biex jippermetti l-inserzjoni faċli ta' waħda mill-widnejn tal-annimali;
- mezzi ta' pożizzjonament biex jingħaqad b'mod flessibbli tarf wieħed ta' tagħmir protettiv f'relazzjoni spazjata ma' tarf wieħed tat-tagħmir protettiv l-iehor u biex jorbtu l-apparat imsemmi mar-ras tal-annimal b'tali mod li l-assi longitudinali ta' kull tagħmir protettiv u porzjon ta' kull widna tal-annimal jinżammu ġeneralment orizzontali u bejn wieħed u iehor perpendikulari mar-ras tal-annimal imsemmi fejn it-truf tal-widnejn tal-annimal ikunu sseparati b'distanza akbar mill-wisa' tar-ras tal-annimal.

Ħafna kumpaniji kbar jużaw drittijiet oħra tal-PI biex jipproteġu oġġetti li setgħu jiġu rreġistrati bħala privattivi mingħajr ma jiżvelaw is-sigriet tagħhom. Coca Cola, pereżempju, qatt ma applikat għal privattiva għall-formola tal-prodotti tagħha, għax ippreferiet iżzommha sigrieta. Din l-għażla strategika għenet lill-kumpanija tiżgura li l-“Coca Cola” tibqa' famuża mingħajr ma tirkisja li tinkixef ir-riċetta tagħha.

F'dan il-każ, id-deċiżjoni li tirreġistra privattiva tiddependi wkoll mill-misteru u t-teknikalità tal-privattiva. Jekk invenzjoni tista' faċilment tinholq b'inginerija inversa billi jiżżarma, pereżempju, mutur, il-protezzjoni sigrieta ma taħdimx. Fil-każ tal-Coca Cola, kienet xierqa, peress li kien diffiċli ħafna li ssir inginerija inversa.

Il-Kwiż tal-PI

1 Il-proprjetà intellettuali ...

- A ilha teżisti hafna
- B tikkonsisti f'sett ta' drittijiet
- C tipproteġi l-kreazzjonijiet
- D kull waħda minn dawn ta' hawn fuq

2 Il-proprjetà intellettuali tista' ...

- A tipproteġi l-invenzjonijiet
- B tipproteġi xogħol miktub u prezentazzjonijiet
- C iżżid il-valur għal negozju
- D kull waħda minn dawn ta' hawn fuq

3 Biex tikseb privattiva, invenzjoni trid ...

- A tkun innovattiva
- B tmur pass lil hinn minn dak li diġà jeżisti
- C tkun industrijalment applikabbli
- D kull waħda minn dawn ta' hawn fuq

4 Trademark tal-UE ...

- A tipproteġi invenzjoni
- B tipproteġi informazzjoni kunfidenzjali
- C tiddistingwi oġġetti u servizzi
- D tipproteġi d-dehra ta' oġġetti

5 Disinn ...

- A huwa d-dehra esterna ta' oġġetti jew parti minn oġġett
- B m'għandux għalfejn jiġi rreġistrat biex ikun protett b'mod sħiħ
- C irid ikollu valur artistiku
- D normalment ma jkollux valur kummerċjali għoli

6 Id-drittijiet tal-awtur jiksbu effett ...

- A meta tiġi ppubblikata jew murija kreazzjoni
- B awtomatikament mal-kreazzjoni ta' xogħol
- C meta kreazzjoni tiġi rreġistrata
- D meta kreazzjoni jkollha valur

7 Liema minn dawn huma protetti bid-drittijiet tal-awtur?

- A programmi tal-kompjuter u bażijiet tad-*data*
- B ritratti u filmati
- C partituri tal-mużika u lirika ta' kanzunetti
- D kull waħda minn dawn ta' hawn fuq

8 Jekk student(a) jkollu/jkollha idea innovattiva tajba hafna, hi jew hu għandu/għandha ...

- A joqgħod/toqgħod attent(a) meta jgħid/tgħid lin-nies dwarha
- B jikteb/tikseb parir dwar kif għandha tiġi protetta
- C jippubblikaha/tippubblikaha fuq il-midja soċjali biex issir magħrufa
- D it-tweġibiet A u B huma tajbin

9 Smartphone medju għandu ... privattivi.

- A 250
- B 2 500
- C 25 000
- D 250 000

10 Karozza hija protetta minn ...

- A privattivi
- B trademark u disinn irreġistrat
- C drittijiet tal-awtur
- D kull waħda minn dawn ta' hawn fuq

Tweġibiet: ID 2D 3D 4C 5A 6B 7D 8D 9D 10D